עין משפט

נר מצוה נא א מיי' פ"ו מהלי אישות הלכה א ב

סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי לח סעי ב ועיין

:נדרים הל' יט

גליון הש"ם

ר"נ ד"ה דתנן ר' מאיר כו' דכסומה ועדות

לית ליה, נראה לענ"ד

דל"ל דבסוטה לית ליה:

שם ד"ה אלא רכי יהודה.

גבי מוציא את אשתו משום נדר. ל"ל מסוס איילונית:

מוסף רש"י

סברוה. חלוקה זאת השיטה (של מסכת נדרים)

משאר שיטות, דאילו בשאר שיטות משאר מסכתות כי

פתחי בלימא או בסברוה לא

מתוקם הכי אמסקנא, ואילו בשיטות האי מסכתא אע"ג דפתחי בלימא או בסברוה דפתחי בלימא או בסברוה

ה בשמו)**. אי ו**

וראמ"ה בשמו). אי ר"מ לית ליה כו'. הואיל ולית

ליה לר' מאיר מכלל לאו

לאוקומי מתניתין אליביה הואיל ולא פירש לא חולין יהא (שם, ער"ש). כל תנאי

שאינו. כפול, כתנאי בני

גד ובני ראובן אינו תנאי. ואע"פ שלא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים,

כגון הרי זה גיטך על מנת

פירש לכפול ואם לא תתני

לי לא יהא גט, אין כאן תנאי של מאמים זוז כלל, ואפילו לא נתנה הוי גט,

וכמו שמלינו שהולרך משה רבינו ע"ה לכפול ואם לא

עברו חלולים אתכם ונאחזו

בחוככם. שמנו מינה דאי לא

במוכנם, שנוע נמיני דוף נחו כפל היחה מתנחו קיימת ינוחלין ארץ גלעד אפילו

לא יעברו את הירדן, אע"פ

שאמר אם יעברו ונתתם, לית ליה מכלל הן אתה שומע לאו (קדושין סא.).

אמסקנא

מתוקם הכי

שכן כי אמר טהור בלא למ״ד למה

יאסר והלא דכי תרגומו של טהור הוא.

ומלאתי להרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות

נדרי' (הלי יח) שכתב טהור בלמ"ד וטמא

פגול נותר בלא למ"ד וכן נראה לי

עיקר ואי גרסינן הכי במתני' לטהור

בלמ"ד ניחא. ואי לא גרסינן ליה

נראה לי משום דתנא למ"ד בדכי לא

חש למתניי׳ בטהור דמילתא פשיטא

היא דדכי וטהור שוו להדדי דחד

ענינא הוא. ותנא במתני' תלת דיני

תני. דכל היכא שהוא מזכיר שם

שמשמעותו להיתר לריך שיזכיר

בתחלתו למ"ד בפתח ומתסר דמכלל

לאו אתה שומע הן והיינו חולין כשר

מיתסר אפילו הכי כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אזלינן

לחומרא דקיימא לני סתם נדרים להחמיר: טהור טמא פגול נוסר

אסור. כך היא הגרסא בנוסחאות וקשה בעיני מאי איכא בין טהור

לדכי דכיון דתנא לדכי בלמ"ד מכלל דבלא למ"ד לא מיתסר וכיון

רבי יהודה אומר אף האומר ירושלים

אתו משירי הלשכה ולפי׳ הירושלמי לא משמע ליה כהרבנות ירושלים כיון שאינו הרביו בירושלי׳:

 לקמן יג: שבועות לו.], ב) קדושין סא.,
 גו., ב) קדושין סא.,
 גו. שס נד., ד) [במדבר לב], כ) ס"א כקרבנות רושלים, ו) [לקמן יח:], ו) [לקמן יב.],

(h) רש"י ד"ה דתנן וכו' דכתיב ויאמר משה אליהם אס יעברו: :מא״כ ידור בדבר הקרנ

א] בהר"ן ד"ה סברוה במסקנא נמי קאי ודכוותה בב"ב דף ב. סברוה מחי מחילה גודה וע' חולין ד ע"ב סברוה וכו' מחי דמקשו הרשב"ה והר"ן יהלוטב"א שם. ובזה י"ל והריטב"א שם. ובזה י"ל ודו"ק: ב] שם ד"ה לית יעו"ש שהעלה ליה וכו׳. לים וכור. יעו ש שטענים דנדרים הו"ל איסור שיש בו ממון וכ"כ התוס' אלא שחיסור לשון יש בדבריהם יעו"ש. ולפ"ז ל"ל דנזיר נמי איסור שיש בו ממון שאוסר היין עליו דאל״ה מאי פריך לעיל ד' ע״ב סיתי במה מלינו מנדרים הא איסור לא ילפינן מאיסור שיש בו ממון ונדרים יש בו ממון אע״כ ל"ל כדכתיבנא: ויש לי בזה ליע כל כתיבנתו. הש כי בהם ליע רב דלפייז קושית התוס' בכתובות דף מו ממונה בל"ה 3″10 מנדרים קידושיו אימור חאימור ומה שמירנו התוס' דקדושין הוי איסור עם ממון קשה הא נדרים נמי הוי איסור עם ממון כמ"ש התוס' והר"ן וי"

בר פלוגתיה ר' יהודה רישא לאו ר

הגהות הב"ח

לור. (3) ד"ה אימא סיפא וכו' (5) ד"ה אימא סיפא וכו' לסתס משנה ר' מאיר הוא ומדסיפא: (ג) ד"ה עד שידור וכו׳ לגבי מזבח אבל האומר כנ״ל והד״א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

ול"ע ודו"ק:

פירוש הרא"ש

בו'. אע"ג דבלא כפילות בו. מע ג' זכנמו כפיטמ הוה משמע תנאה לית ליה מכלל לאו אתה שומע מאיר בכל מקום: מדםיפא ר' יהודה רישא לאו ר'
יהודה. ס"ל לין מילוק
נין ירועלים גלל כ"ף
לירועלים נכ"ף: האומר
כירושלי אמר כלום.

גבו' לים ליה מכלל לאו אתה שומע הן. כגון במתניתין דמכלל דאמר לא לחולין שמעי' מינה הא קרבן הוי ואהכי אסור ור' מאיר סבר דלא הוי אסור אא"כ אמר בפירוש לא חולין ליהוי אלא קרבן דלה משמע ליה מכלל לה חולין התה שומע קרבן: דפנן.

במסכת קידושין בפרק האומר ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי ברוה מאי לחולין לא לחולין ליהוי בני גד ובני ראובן אינו תנאי דכתיבדי אלא קרבן מני מתני' אי ר"מ "לית ליה ויאמר (א) אליהם משה אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם וגו' ואם לא יעברו וגו׳ לא נכתוב אם יעברו דלא נריך למיכתב אלא אם לא יעברו דמשמע אם לא יעברו ונאחזו בתוככם הא אם יעברו ונתתם להם וגו' אלא להכי אינטריך למיכתב לתרוייהו דלא אמרינן מכלל לאו אתה שומע הן. ומתניתין קתני אסור דמכללה לה לחולין שמעינן קרבן: אלא. מתניתין רבי יהודה היא דאית ליה מכלל לאו אתה שומע הן דלית ליה תנאי כפול: אימא סיפא

לא אמר כלום. דפליג אתנא דלעיל מיניה דהיינו ר' מאיר דסתם

משנה (ב) היא ומדסיפא ר' יהודה רישא לאו רבי יהודה דא"כ הוי

רישא וסיפא רבי יהודה ומליעתא רבי מאיר: שר' יהודה אומר האומר

ירושלים כו'. דבעינן שיאמר כירושלים כלומר ה' מירים בירושלים: עד

שידור בדבר הקרב בירושלים. כגון קרבנות ומנחות שקריבין לגבי

מזבח (ג): האומר כירושלים לא אמר כלום. דלא מיקדשא ירושלים:

ותרי תנאי אליבא דרבי יהודה. דתנא דמתניתין סבר האומר

ירושלים לא אמר כלום הא כירושלים אסור דירושלים מיקדשא

ותנא דברייתא סבר האומר כירושלים לא אמר כלום דקסבר ר' יהודה

לא נתקדשה ירושלים אא״כ (ד) יאמר כדבר הקרב בירושלים:

מכלל לאו אתה שומע הן דתנן יר"מ אומר אכל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי אלא ר' יהודה היא אימא ביפא ר"י אומר האומר ירושלים לא אמר כלום מדסיפא ר' יהודה רישא לאו רבי יהודה היא כולה ר' יהודה היא והכי קתני שר' יהודה אומר האומר ירושלים לא . אמר כלום וכי אמר כירושלים לר"י מי מיתסר יוהתניא ר' יהודה אומר האומר כירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב בירושלים כולה ר' יהודה היא ותרי תנאי אליבא דר"י

דכי טהור. וכל היכא שמוכיר שם שהוא מורה איסור ושייך בקדשים תניא כגון טמא פגול נותר ובהני לא שייכא למ"ד פתוחה בתחלתן דאדרבה אי אמר להו בלמ"ד איכא למימר דלהיתרא קמכוין ובהני נמי אע"ג דלא אמר בהו כ"ף הדמיון מתסרי אפילו לר"י דהא בגמ' מוקמי למתני׳ כרבי יהודה כולה ואפי׳ הכי בהני אסור בלא כ״ף שכיון ששמו מורה אסור בלא כ״ף נמי מתסר לכולי עלמא אע״ג דמלינן למימר דכי אמר טמא אתרומה קמכוין דשייך בה נמי טומאה וטהרה דתרומה נמי הויא לה דבר האסור וכי מתפים בה לא אתסר

כדאמרינן בגמראי אפי׳ הכי כיון דאיכא למימר נמי לקדשים קמכוין הוה ליה כסתם נדרים להחמיר. והדר תני כאימרא כדירים כעלים וכו׳ דהני כולהו אין שמן מורה על שם איסורן ומשום הכי אמר רבי יהודה דבעי דלימרינהו בכ"ף דאי לא לא משמע דאמר אסור מה

שאין כן בפגול ונותר דכיון ששמן על שם איסורן הרי הוא כאותר כפגול כנותר. ואם תקשה עלי והתנן באידך מתניתין וַלְּקְמו יג.] האומר קרבן עולה מנחה וכו' ואפילו הכי חנן בה ר' יהודה מתיר וטעמא דכולהו דלא אמרינהו בכ"ף ואמאי והא הני שמן מורה איסור ומאי שנא מפגול ונותר לאו קושיא היא שאלו אע"פ ששמן מורה איסורן מ"מ אין שמן על שם איסורן שהאומר בהמה זו עולה או חטאת אינו מתכוין בשם זה לאיסורא אלא שלריך לעשות ממנה דיני עולה או חטאת או תודה או שלמים מה שאין כן בפגול ונותר ששמן עליהם משום איסורן בלבד ולפיכך כל שאמר פגול או נותר עלי ככר זה דבריו מוכיחין שלאיסור הוא מתכוין וכפגול וכנותר קאמר ומש"ה מתסר בלא כ״ף אפילו לר׳ יהודה. אי נמי טעמיה דר׳ יהודה דבעי כ״ף משום דבלא כ״ף סבירא ליה דחי אימרא קאמר וכן בשארא ומש״ה בטמא פגול נותר דלא שייך חי טמא לא בעיא כ"ף והכי מוכח האי פרושא בגמרא ולקמן יג.ן דתניא מודים חכמים לר' יהודה באומר הא קרבן וכו" כלומר אע"ג דפליגי עליה באומר קרבן גרידא דלא חי קרבן קאמר באומר הא קרבן מודו ליה. כך נראה בעיני פירוש משנחינו וראיתי לראשונים ז"ל שעמעמו בה הרבה ולא העלו דבר מחוור לפי דעתי: **כאימרא**. כשה של קרבן דסתם נדרים להחמיר ועוד דמשמע דכשה הידוע קאמר: כדירים. כקרבנות שבדירים: כענים. כשני גזירי עלים שהיה עורך על גבי מערכה כדכתיב [ויקרא ו] ובער עליה הכהן עלים: כאשים. כשלהבות של אש שעל המובח: כירושלים. כקרבנות שבירושלים: האומר ירושלים לא אמר כלום. משום דלא אמר כירושלים: גמ' סברוה. האי סברוה א! במסקנא נמי קאי ודכותיה בריש בבא בתרא (דף ב.): בולים ליה מכלל לאו אסה שומע הן. דהוא בעי תנאי כפול וכדיליף מתנאי בני גד ובני ראובן דכתיב [במדבר לב] אם יעברו ואם לא יעברו: ד**הנן ר"מ אומר.** בפרק האומר בקידושין. ואע"ג דאמרינן בשבועת העדות (שבועות לו.) דכי לית ליה לר"מ מכלל לאו הן בממונא באיסורא אית ליה הא אסיקנא התם °דבסוטה ועדות לים ליה משום דהוו איסורא דאית ביה ממונא ונדרים נמי ממונא אים בהו דהיינו חפלא דמתסר עליה: אלא רבי יהודה. דאמר בפרק השולח (גיטין דף מו.) ® גבי מוליא את אשתו משום נדר דלא בעי תנאי כפול אלא אמרינן מכלל לאו אתה שומע הן. ואע"ג דר' חנינא פליג עליה דר"מ בתנאי כפול בפרק האומר (קדושין 10%) אפ"ה בעי לאוקמא למתני׳ כר' יהודה משום דאיירי בה ואע"ג דאלטריך לדחוקי ולמימר חרי תנאי אליבא דרבי יהודה ולא בעי לאוקמא כרבי חנינא שלא נזכר בה כלל: מדסיפא ר' יהודה הוי רישא לאו ר' יסודה. מדקתני סיפא ר' יהודה אומר מכלל דעד השתא לאו ר' יהודה בלחוד קתני: כולה ר' יהודה היא וכו'. שר' יהודה אומר ירושלים לא אמר כלום כיון שלא הזכיר כ"ף הדמיון וה"ה לאימרא דירים ועלים אלא דנקט ירושלים משום דסמיך ליה אבל בפגול נותר וטמא מודה בהו כ׳ יהודה דלא בעי כ״ף וכמו שפרשתי במשנחינו ומש״ה תנא להו תנא בלא כ״ף: **חרי הנאי אליבא דר׳ יהודה**. תנא דמתני׳ סבר

בין

תוספות ז מאי לחולין כו'. האי סגרוה דקאמר קיים במסקנא הוא דכוותיה אשכחנא בב"ב (דף ב.) סברוה מחי מחילה גודח: דאי ר"ם לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן. תימה דאמרינן בשבועות פרק שבועת העדות (דף נו.) כי לית ליה לר"מ בממנות אבל בתיסורת אים ליה [וו"ל] נדרים נמי חשיב ליה איסורא דאית ביה

ממונא כיון שאוסר ממון של חבירו עליו: בולה רבי יהודה היא. וה״ה שרבי יהודה אומר כל האומר ירושלים לא אמר

דלר׳ יהודה דעתו על דבר הקרב בירושלים וכי אמר כירושלים מתסר ותנא ברא סבר דדעתו על עלים ואבנים ועד שידור בדבר הקרב לא מתסר: